

УДК 811.111'27(075.8)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-3-48>**Каміль УМЯРОВ,**

orcid.org/0000-0002-5842-6536

старший викладач кафедри іноземних мов

Харківського національного університету радіоелектроніки

(Харків, Україна) kamil.umyarov@nure.ua

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗВО

Стаття розкриває теоретичні основи формування полікультурної мовної особистості у процесі навчання іноземних мов у ЗВО. У галузі мовної освіти в умовах реальних контактів студентів та майбутніх спеціалістів з носіями культур, за допомогою вивчених в закладах вищої освіти мов, постає завдання формування особистості нового типу. Аналіз теоретичних робіт у галузі взаємопов'язаного навчання мови та культури показав, що питання формування мовної особистості починає займати фундаментальне місце у методичних дослідженнях. Полікультурна комунікація – якісно інший рівень міжкультурної комунікації. Описано міжкультурну комунікацію як взаємодію між рідною культурою та культурою носіїв іноземних мов, а також полікультурну комунікацію, як взаємодію рідної культури з будь-якою іншою культурою, що здійснюється за допомогою мови глобальної комунікації – англійської або за допомогою інших мов. Вважаємо, що в умовах сформованого суспільства більшою мірою затребувана не мовна особистість, а полікультурна мовна особистість, у якій сформована здатність та готовність взаємодіяти з представниками різних країн та культур. Доведено, що під методичною системою формування полікультурної мовної особистості розуміється сукупність взаємопов'язаних компонентів – цілей, принципів, змісту, методів, прийомів та засобів навчання, які необхідні для створення цілеспрямованої педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього процесу, спрямованого на формування полікультурної мовної особистості. Схарактеризовано принципи, на основі яких може здійснюватися процес формування полікультурної мовної особистості. Представлено мовний матеріал, що включає, перш за все, лінгвістичні одиниці, культурні концепти та репрезентуючи культурні концепти. Відображено систему вправ, яка поділяється на три різні групи. Подано навчальний варіант порівняльного концептуального аналізу. Створено методичну систему, яка забезпечує формування таких важливих компетентностей у структурі полікультурної мовної особистості, як поліконцептуальна, полілінгвістична та комунікаційно-технологічна.

Ключові слова: мовна освіта, методична система, формування полікультурної мовної особистості, система вправ, комунікативна діяльність, навчання іноземних мов.

Kamil UMYAROV,

orcid.org/0000-0002-5842-6536

Associate Professor at the Foreign Languages Department

Kharkiv National University of Radio Electronics

(Kharkiv, Ukraine) kamil.umyarov@nure.ua

THEORETICAL FOUNDATIONS OF A MULTICULTURAL LANGUAGE PERSONALITY FORMATION IN THE PROCESS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN HIGHER EDUCATION

The article reveals the theoretical foundations of the formation of a multicultural language personality in the process of learning foreign languages in higher education institutions. In the field of language education, in the conditions of real contacts of students and future specialists with the speakers of cultures with the help of languages studied in higher educational institutions, the task of forming a new type of personality arises. The analysis of theoretical works in the field of interconnected learning of language and culture showed that the issue of linguistic identity formation is beginning to occupy a fundamental place in the methodical research. Multicultural communication is a qualitatively different level of intercultural communication. Intercultural communication is described as the interaction between the native culture and the culture of speakers of foreign languages as well as multicultural communication as the interaction of the native culture with any other culture, carried out through the language of global communication-English or using other languages. We believe that in the conditions of the current society what is in greater demand is not a linguistic personality, but a multicultural linguistic personality, who has developed the ability and willingness to interact with representatives of different countries and cultures. We believe that in the conditions of the existing society not a linguistic personality, but a multicultural linguistic personality with the ability and readiness to interact with representatives of the different countries and cultures is in greater demand. It is proved that the methodical system of forming a multicultural

cultural identity is understood as a set of interconnected components – goals, principles, changes, methods, techniques and methods of learning which are necessary for the creation of a targeted pedagogical interaction between the subjects of the educational process, directly aimed at the formation of multicultural cultural characteristics. It is characterized the principles on the basis of which the process of formation of multicultural cultural characteristics. A wide range of the material is presented which includes first of all, linguistic units, cultural concepts, representative cultural concepts. It is a system of rights which is divided into three different groups. An initial version of the conceptual analysis is submitted. A methodical system is created that will ensure the formation of such important competencies in the structure of multicultural linguistic features, such as polyconceptual, polylinguistic and communicative-technological ones

Key words: language education, methodological system, formation of a multicultural linguistic personality, system of exercises, communicative activity, learning foreign languages.

Постановка проблеми. Найбільш значущими характеристиками XXI століття, які не можуть не позначитися на системі навчання іноземних мов, є глобалізація та інформатизація. Відбувається багатоаспектне зближення країн та народів, становлення єдиного взаємозалежного світу, який отримав назву глобального, в рамках якого розширюються економічні, політичні та культурні зв'язки між країнами. В цих умовах змінюється саме суспільство. Воно стає полікультурним, для якого характерно як розвиток низки універсальних, глобальних характеристик, так і збереження самобутності культури кожної окремо взятої етнічної групи.

У галузі мовної освіти в умовах реальних контактів студентів та майбутніх спеціалістів з носіями численних культур за допомогою вивчення в закладах вищої освіти мов, постає завдання формування особистості нового типу. Побудова моделі особистості нового типу, затребуваної сучасним суспільством для прогресивного, неруйнівного, але гармонійного та творчого розвитку, дозволяє розробити систему формування такої особистості у процесі вивчення іноземних мов.

Визначення необхідних якостей особистості та обліку потреб спілкування, вироблення методик їх формування в процесі навчання іноземних мов висуваються як першочергові цілі освітнього процесу у цій галузі. Відповідно, метою навчання іноземних мов визначається не набір конкретних умінь, не отримання окремих знань про культуру країни мови, що вивчається, а формування такої мовної особистості, яка буде здатна до активної та продуктивної життєдіяльності у глобальному полікультурному суспільстві. Необхідність формування полікультурної мовної особистості продиктована саме умовами глобального світу, для ефективного функціонування. в якому недостатньо вивчати та розуміти лише культуру країни мови, що вивчається (що характерно для існуючої системи навчання іноземних мов). Необхідно принципово інший підхід до формування мовної особистості – підхід, що базувався б на когнітивному рівні осмислення як універсальних куль-

турних концептів, що мають загальнолюдську цінність, так і на розумінні специфічного культурного характеру вираження даних концептів в різних етнокульту.

Вважаємо, що дослідження природи та визначення структури полікультурної мовної особистості повинні вестися, з одного боку, з використанням найпередовішого наукового інструментарію (зокрема, домінуючого компетентнісного підходу в галузі методики), а з іншого, за допомогою максимально можливого залучення реального досвіду знаходження в умовах сучасного складного суспільства. Таку можливість надає досвід спілкування в Інтернет середовищі, яке не тільки обслуговує, але й найбільше об'ємно відображає сучасний полікультурний світ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз теоретичних робіт у галузі взаємопов'язаного навчання мови та культури показав, що питання формування мовної особистості починає займати чільне місце у методичних дослідженнях. За останні десятиліття у центрі уваги вчених були питання розробки теоретичних основ:

– формування мовної особистості у процесі навчання іноземних мов студентів в немовних закладах (І. Кучеренко; Л. Скуратівський; М. І. Пентиліук);

– вивчення іноземної мови та культури в рамках формування мовної особистості як міжкультурної особистості чи медіатора двох культур (власної та іншомовної), більшою мірою підготовленою до ефективної міжкультурної комунікації (О.І. Вовк, Т. Сорока, В. Ницполь);

– соціокультурного підходу до навчання мов міжнародного спілкування, практичних методик його впровадження у загальноосвітній школі та ЗВО (І.Ю. Голуб) та інші.

Можна стверджувати, що до теперішнього часу склалася достатня наукова база для розгляду проблеми формування полікультурної мовної особистості як нового підходу до вирішення завдань освіти у сфері іноземних мов. Проте аналіз існуючих теоретичних розробок та навчально-методичних матеріалів говорить про те, що недостат-

ньо розробленими є такі питання: існуючі теорії орієнтовані лише на формування мовної особистості, здатної до взаємодії з ще однією лінгвокультурою. Однак цього недостатньо. У сучасних умовах глобального світу стикається безліч культур, що вимагає від студента – майбутнього фахівця здібності до спілкування з носіями цих культур. Більшою мірою це характерно для спілкування в інформаційному середовищі Інтернету, в якому відбувається більшість як ділових, так і побутових контактів.

Мета статті. Незважаючи на наявні дослідження в області теорії мовної особистості, визначальних способів розуміння іншомовної культури у процесі навчання іноземних мов, можна констатувати низку протиріч, характерних для сучасної теорії та практики викладання іноземних мов. Це протиріччя між реальною соціальною потребою в підготовці фахівців, здатних до виконання ролі суб'єктів полікультурного співробітництва в умовах процесу, який прискорює глобалізацію суспільства та відсутністю науково обґрунтованих теорій та методичних систем навчання іноземних мов, які забезпечують формування нового типу мовної особистості, більшою мірою підготовленої для вирішення завдань цього суспільства – полікультурної мовної особистості. Також, виникає суперечність між новою комунікативною глобальною мережею Інтернет, для якої характерна особлива мова та особливий вид комунікації – Інтернет – комунікація, яку багато вчених розглядають як місце перетину безлічі культур та відсутністю науково обґрунтованих методик застосування Інтернет – комунікації у процесі навчання іноземних мов та культур. Існування названих протиріч зумовлює актуальність теми дослідження, проблемою якого є теоретичні основи формування полікультурної мовної особистості у процесі навчання іноземних мов.

Виклад основного матеріалу. Мовна особистість стала об'єктом уваги теорії та методики навчання іноземних мов у зв'язку зі зміною парадигми та ідеології лінгвістичних досліджень. Лінгвістика, як відомо, завжди є об'єктом дослідження мова, яка є одночасно і предметом навчання на заняттях з іноземної мови. Методика використовувала та використовує основні лінгвістичні поняття та закономірності, бо вони визначають специфіку об'єкта навчання. Все більша орієнтація сучасної лінгвістики на людину зажадала переглянути методологічні засади навчання іноземних мов. Звернення до проблеми мовної особистості ґрунтується на теорії антропоцентризму в гуманітарному знанні в цілому та антропологіч-

ному підходу у мовознавстві зокрема, що розглядає концепт «мовна особистість» як основний.

Основна ідея підходу у мовознавстві базується на розумінні, пізнанні людини через пізнання мови. При цьому мовна особистість розглядається не як частина багатогранного розуміння, а як вигляд повноцінно представленої, цілісної особистості, що містить у собі і психологічний, і соціальний, і етичний та інші компоненти, заломлені через мову (Голуб, 2010). Як найбільш поширені терміни визначення «Мовна особистість» у лінгвістиці можна навести такі:

– мовна особистість є особистість, виражена в мові (текстах) та через мову, це особистість, реконструйована в характеристиках з урахуванням мовних засобів;

– мовна особистість – це сукупність здібностей та характеристик людини, яка зумовлює створення та сприйняття ним мовних творів (текстів), які розрізняються ступенем структурно-мовної складності та глибиною та точністю відображення дійсності, а також певною цільовою спрямованістю.

Методичний аспект розробки поняття мовної особистості можна співвіднести з розробкою поняття «особистість» загалом. Так, М. Вашуленко, використовуючи поняття мовленнєва особистість, доводить, що це людина, яку слід розглядати «з точки зору її готовності виконувати мовленнєві дії, той, хто привласнює мову, для кого мова є мовленням. Мовленнєва особистість характеризується не лише тим, що вона знає про мову, а тим, як вона може її використовувати» (Вашуленко, 2001). Розвиток у студентів властивостей «мовної особистості» дозволяє їм бути ефективним учасником міжкультурної комунікації, і має власну стратегічну мету навчання іноземної мови. Реалізувати цю мету означає не тільки розвивати у студентів вміння користуватися відповідною іншомовною технікою, а й озброювати його колосальною позамовною інформацією, необхідною для адекватного спілкування та взаєморозуміння на міжкультурному рівні, а також розвивати якості, що дозволяють здійснювати безпосереднє та опосередковане спілкування з представниками інших культур. При цьому важливо, щоб студенти навчилися розуміти ці відмінності, могли розпізнавати та інтерпретувати мотиви та установки особистості, що належить до чужої спільності, де діє інша система цінностей. В основі даного підходу до навчання іноземних мов лежать дослідження в галузі методики, лінгвокультурології та міжкультурної комунікації, що обґрунтовують ідею про те, що можливість спілкування між

носіями мови значною мірою ускладнюється відмінностями у сприйнятті картин світу та розбіжностями концептуальних систем різних соціумів. Завдання методики навчання іноземних мов у межах даної теорії полягає в тому, щоб навчити носія образу світу однієї соціально-культурної спільності розуміти носія іншого мовного образу світу (Альошина, 2012: 243).

Ситуація глобалізації викликає необхідність перегляду підходів до навчання іноземних мов саме у світлі полікультурної спрямованості процесу формування мовної особистості. Процес глобалізації тягне за собою серйозні зміни у сфері культури, всередині якої також починають формуватися певні глобальні явища та процеси.

У розумінні процесу глобалізації відбувся поворот від політики, заснованої на ідеалах загального прогресу та розвитку, до політики мультикультуралізму, суть якої полягає у позитивному ставленні до наявності різних культурних груп, добровільної адаптації соціальних інститутів до їх потреб, а також у підтримці нових культурних ідентичностей: етнічних, національних, релігійних та інших. У сформованих умовах визнається, що основним способом організації спільного життя людей на планеті залишається діалог. Водночас сьогодні проблема взаємодії не може бути вирішена тільки на основі прийняття принципу діалогу, оскільки в умовах глобалізації нелінійність та різнорівневість взаємодій – величезний спектр міжкультурних комунікацій, тобто утворює складну модель полілогу культур. У цій ситуації і сам процес міжкультурної комунікації передбачає лише діалог культур, не є достатнім і вичерпним для світового світу. В умовах, що склалися, вважаємо за необхідне вести мову про полікультурну комунікацію, в процесі якої здійснюється полілог культур.

Полікультурна комунікація – це, на нашу думку, якісно інший рівень міжкультурної комунікації. Якщо міжкультурна комунікація – це взаємодія між рідною культурою та культурою носіїв досліджуваної мови, то полікультурна комунікація – це взаємодія рідної культури з будь-якою іншою культурою, що здійснюється за допомогою мови глобальної комунікації – англійської, або за допомогою інших мов. Зазначимо, що процес глобалізації загострює ситуацію всеосяжної взаємодії полікультурного світу та викликає необхідність вирішення питань ефективної співпраці представників різних культур, у тому числі і засобами іноземної мови.

Виходячи з теорії мовної особистості, вважаємо, що в умовах сформованого суспільства біль-

шою мірою затребувана не мовна особистість, яка в процесі навчання іноземним мовам долучається лише до концептуальної системи носіа, а полікультурна мовна особистість, у якій сформована здатність і готовність взаємодіяти з представниками різних країн та культур.

Приймаючи точку зору вчених, які вважають, що для формування мовної особистості більшою мірою важливе залучення не тільки до мовної, а й до концептуальної системи носіїв іншої культури, можна зробити висновок про те, що в умовах глобалізації суспільства перед системою освіти при навчанні іноземних мов ставиться завдання розуміння концептуальних систем різних культур (Вовк, 2018: 28).

Відповідно, перед методикою навчання іноземних мов постає завдання сформувати таку мовну особистість, яка б мала здатністю засобами мови виявляти у кожному представнику іншомовної культури характеристики плюралістичної ідентичності, яка має як універсальними параметрами, так і специфічними етнокультурними, соціокультурними та індивідуально-культурними. Сформувавши такий тип мовної особистості, потрібно готувати її до продуктивної участі у ситуації полікультурної комунікації. Разом з тим, цілком очевидно, що формування затребуваної в нових умовах мовної особистості не може обмежитися формуванням окремих здібностей, знань чи умінь. Потрібен необхідний комплекс компетентностей та компетенцій, який би забезпечував прагматичний аспект комунікації. Орієнтація на результат освоєння основних освітніх програм підготовки фахівців у компетентнісній формі розроблена Міністерством Освіти і Науки України в наказі № 1470 від 01 грудня 2023. Запропонована структура включає «Вимоги до результатів освоєння основних професійних освітніх програм», які виражені у вигляді вимог до загальнокультурних, соціальних та професійних компетенцій, а також знань, умінь та розвитку особистісних якостей, які забезпечують реалізацію відповідних компетенцій. Інакше кажучи, дослідження природи та визначення структури нового типу особистості розробляється з використанням такого передового наукового інструментарію як компетентнісний підхід, який розглядається як один з провідних при формуванні мовної особистості у процесі навчання іноземних мов (Soroka, 2023).

Формування компетенцій у структурі мовної особистості, а не ізольованих знань, умінь та навичок, буде сприяти тому, що ця особа буде більшою мірою підготовлена до сучасних умов активного функціонування суспільстві.

Розглянемо методичну систему формування полікультурної мовної особистості у процесі навчання іноземної мови, яка спрямована на створення нової методичної системи та розглядає специфіку таких компонентів її структури, як цільовий, змістовний та процесуальний, зокрема, технології застосування різних видів Інтернет комунікації. Повноцінне та комплексне формування полікультурної мовної особистості у процесі навчання іноземних мов можливе лише за умов спеціально розробленої методичної системи (Скуратівський, 2005: 3). Під методичною системою формування полікультурної мовної особистості розуміється сукупність взаємопов'язаних компонентів – цілей, принципів, змісту, методів, прийомів та засобів навчання – необхідних для створення цілеспрямованої педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього процесу, спрямованого на формування полікультурної мовної особистості.

Загальна мета навчання – формування полікультурної мовної особистості у процесі навчання іноземних мов. Поетапні цілі-формування певного виду компетентності або компетенцій, що входять до її складу, у структуру полікультурної мовної особистості на кожному окремому етапі (Кучеренко, 2016). Стандартизація змісту освіти в аспекті розвитку мовної особистості (філософсько-методологічний аспект). *Українська мова і література в школі*. 2016. Наприклад, формування поліконцептуальної компетентності у сфері сучасних інформаційних та комунікаційних технологій тощо.

Розглянемо принципи, на основі яких може здійснюватися процес формування полікультурної мовної особистості, затребуваної в умовах глобального світу та визначимо такі:

- 1) принцип орієнтації на пізнання та облік контекстосфер різних культур;
- 2) принцип інтеграції навчання та реальної комунікації з представниками полікультурного світу;
- 3) принцип усвідомлення глобального та самобутнього в особистості;
- 4) принцип автономії та самостійності особистості в навчанні;
- 5) принцип проблемно-орієнтованого пізнання.

Змістовний компонент розробленої методичної системи визначає знання, вміння та здібності, як компоненти компетенцій у структурі полікультурної мовної особистості, яка підлягає формуванню у процесі навчання іноземних мов, що забезпечує можливість ефективної полікультурної комунікації; мовний матеріал, текстовий матеріал, теми, вправи.

Мовний матеріал включає, перш за все, лінгвістичні одиниці, культурні концепти та репрезентуючі культурні концепти. Теми, сформульовані студентами спільно з викладачем, варіюються у різних групах залежно від своїх інтересів: “The role of computer in our life” (акцент на дослідженні концепту «комп'ютер» у різних лінгвокультурах), “Changing attitude to bad habits” (акцент на концепт «погана звичка»), “Marriage of love or marriage of convenience?” (концепт «кохання»), “Causes and Effects of Climate Change” (концепти «зміни клімату»).

Текстовий матеріал спирається на Інтернет-дискурс, відображаючи різні аспекти культури різних країн і включає тільки автентичні зразки, частково представлені на персональній веб-сторінці викладача, частково відібрані самими студентами у процесі самостійної пошукової діяльності в Інтернет середовище. Персональна веб-сторінка викладача є електронним навчально-методичним комплексом, на якому будується вся методична система, яка дозволяє інтегрувати комунікаційні ресурси Інтернету у систему навчання. Викладач повинен мати свою персональну веб-сторінку. На веб-сторінці представлена тематика, мовний матеріал (теоретичний та практичний), рекомендований як для теоретичного вивчення, так і для практичного оволодіння курсом: На веб сторінку винесено систему вправ для самостійної роботи студентів, а також основні посилання на ресурси Інтернету.

Система вправ, яка називається поліфункціональною, враховуючи її різнопланову спрямованість, поділяється на три різні групи. Перша група – вправи на оволодіння технологічними особливостями комунікаційних програм Інтернету, тобто. на формування комунікаційно-технологічної компетентності. У процесі навчання задіяні всі жанри Інтернет-дискурсу. Відповідно, вправи другої групи створюються з урахуванням мовних та мовленнєвих особливостей різних жанрів та спрямовані на формування полілінгвістичної компетентності.

Друга група вправ називається «вправи на оволодіння лінгвістичними особливостями різних жанрів «Інтернет дискурсу» і включає наступні типи:

- 1) вправи на оволодіння лінгвістичними особливостями web-сайтів, форумів;
- 2) вправи на оволодіння лінгвістичними особливостями синхронної chat – конференції.

Третя група – вправи розуміння подібностей і відмінностей лише на рівні концептуальних систем різних культур – поділяється на три різні типи:

1) вправи на пошук та дослідження способів лексичної репрезентації концепту з метою вивчення ядерного рівня концепту в порівнянні лінгвокультур;

2) вправи на пошук та дослідження дискурсу різних лінгвокультур, представленого на веб-сайтах, з метою вивчення інтерпретаційного поля концепту;

3) вправи вивчення матеріалів реальної комунікації, представлених в Інтернет-форумах та chat-конференціях, з метою розширеного вивчення інтерпретаційного поля концепту та його поєднаних особливостей. Вправи цієї групи орієнтовані на формування поліконцептуальної компетентності. Компонент розробленої методичної системи включає в себе ряд технологій навчання, що сприяють реалізації цілей навчання.

Розроблена методична система реалізується на основі актуального нині комунікативно-діяльнісного підходу. Цей вибір зроблено на підставі того, що формування полікультурної мовної особистості здійснюється у процес комунікативної діяльності, яка є в Інтернеті.

Провідною формою навчання розглядається самостійна пошукова та дослідницька діяльність студентів, спрямована на пошук мовних та мовленевих матеріалів в інформаційному полікультурному середовищі Інтернету та вивчення смислових значень концептів у різних лінгвокультурах.

Важливим компонентом методичної системи є технологія порівняльного концептуального аналізу,

в якій враховано результати концептуальних лінгвістичних досліджень, що склали основу методичних рекомендацій щодо здійснення концептуального аналізу у лінгводидактичних цілях – а саме з метою формування полікультурної мовної особистості. Навчальний варіант порівняльного концептуального аналізу можна подати у такому вигляді (табл. 1)

Ця технологія займає важливе місце в методичній системі та розглядається як технологія інтерактивного навчання, яка передбачає взаємодію студентів як з представниками різних культур в інформаційному середовищі Інтернету, так і регулярну спільну діяльність у навчальній аудиторії.

Висновок. Тобто можна зробити такі висновки: в результаті проведеного дослідження вирішено проблему перегляду концептуальних поглядів на процес навчання іноземних мов в умовах глобального полікультурного суспільства, а саме: сформульовано теоретичні положення, що становлять концепцію формування полікультурної мовної особистості; розроблено структуру даного типу мовної особистості, що включає сукупність компетентностей та компетенцій, необхідних для взаємодії з представниками різних культур, а також представлена науково-обґрунтована методична система формування полікультурної мовної особистості на основі інтеграції навчання та Інтернет-комунікації, що забезпечує розуміння концептосфер різних культур у процесі самостійного аналізу Інтернет-дискурсу.

Таблиця 1

Навчальний варіант порівняльного концептуального аналізу

Етапи	Зміст	Процедура	Результат
Перший: а) дослідження тлумачних словників; б) дослідження енциклопедичних словників	Дослідження ядерної частини в структурі концепту. Порівняльне дослідження словникової репрезентації концепту в різних лінгвокультурах.	Встановлення подібностей та відмінностей лексичних значень концепту на основі тлумачних словників. Виявлення подібностей та відмінностей значень концепту.	Студенти опановують методику компонентного аналізу, встановлюють ядерний шар концепту.
Другий: а) дослідження дискурсу вебсайтів різних лінгвокультур; б) дослідження матеріалів реальної комунікації (дискурс асинхронної та синхронної chat-конференції)	Дослідження інтерпретаційного поля концепту. Порівняльні дослідження концепту на рівні контексту.	Визначення подібностей та відмінностей контекстуальної реалізації смислових складових концепту.	Студенти встановлюють відмінності між ядерними та інтерпретаційними компонентами концепту.
Третій: аналіз отриманих результатів	Моделювання концепту.	Виявлення універсальних та етнокультурних особливостей смислових складових концепту.	Осмилення результатів порівняльного аналізу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Альошина О.М. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов у ВНЗ. *Вісник НТУ "ХПІ": Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*. 2012. № 30. С. 242–247.
2. Вашуленко М. Формування мовної особистості молодшого школяра в умовах переходу до 4-річного початкового навчання Початкова школа. 2001. № 1. С. 11–14.
3. Вовк О.І. Мовна особистість як науковий феномен. *Мовна особистість: лінгвістика і лінгводидактика*. Черкаси, 2018. Вип. 4. С. 27–31.
4. Голуб І. Ю. Формування у майбутніх перекладачів соціокультурної компетенції у процесі вивчення німецької мови після англійської : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теорія та методика навчання : германські мови". Київський національний лінгвістичний університет, 2010. С. 24–29.
5. Кучеренко І. Стандартизація змісту освіти в аспекті розвитку мовної особистості (філософсько-методологічний аспект). *Українська мова і література в школі*. 2016. № 1. С. 34. Пентиліук М. І. Мовна особистість учня в перспекції мовленнєвого спілкування. *Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики: збірник статей* К. Ленвіт, 2011. С. 256.
6. Скуратівський Л. До питання про значення поняття «мовленнєвий розвиток» та інші близькі за змістом поняття. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 3. С. 2–4.
7. Soroka Tetiana. The problem of forming a linguistic personality in the context of European cross cultural communication 2023-07-10. URL: <http://philol-zbirnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/philol/article/view/284>

REFERENCES

1. Aloshyna O.M. (2012). Suchasni metody ta tekhnolohii vykladannia inozemnykh mov u VNZ. [Modern methods and technologies of teaching foreign languages in universities] Bulletin of NTU "KhPI": Problems and prospects of formation of the national humanitarian and technical elite. Vol. 30. Pp. 242–247. [in Ukrainian].
2. Vashulenko M. (2001). Formuvannia movnoi osobystosti molodshoho shkoliara v umovakh perekhodu do 4-richnoho pochatkovoho navchannia [The formation of the language personality of a junior high school student in the conditions of the transition to 4-year primary education] Pochatkova shkola. Vol. 1. P. 11–14. [in Ukrainian].
3. Vovk O.I. (2018) Movna osobystist yak naukovyi fenomen [Linguistic personality as a scientific phenomenon] *Movna osobystist: lnhvistyka i lnhvodydaktyka*. Cherkasy, Vol. 4. P. 27–31. [in Ukrainian].
4. Holub I. Yu. (2010). Formuvannia u maibutnikh perekladachiv sotsiokulturnoi kompetentsii u protsesi vyvchennia nimetskoï movy pislia anhliiskoi [Formation of future translators' sociocultural competence in the process of learning German after English] avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.02 "Teoriia ta metodyka navchannia hermanski movy" Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet, p. 24 [in Ukrainian].
5. Kucherenko I. (2016). Standartyzatsiia zmistu osvity v aspekti rozvytku movnoi osobystosti (filosofsko-metodolohichni aspekt) [Standardization of the content of education in the aspect of linguistic personality development (philosophical and methodological aspect)]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli*. Vol. 1. pp. 34–39. [in Ukrainian].
6. Pentyliuk M. I. (2011). Movna osobystist uchnia v prospektsii movlennievoho spilkuvannia. [Linguistic identity of the student in prospecting speech communication] *Aktualni problemy suchasnoi lnhvodydaktyky: zbirnyk statei: Lenvit*, p. 256 [in Ukrainian].
7. Skurativskiy L. (2005). Do pytannia pro znachennia poniattia «movlennievi rozvytok» ta inshi blyzki za zmistom poniattia [To the question about the meaning of the concept of "speech development" and other concepts close in meaning] *Ukrainska mova i literatura v shkoli*. Vol. 3. pp. 2–4 [in Ukrainian].
8. Soroka Tetiana. (2023). The problem of forming a linguistic personality in the context of European cross cultural communication 2023-07-10. URL: <http://philol-zbirnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/philol/article/view/284>.